

Preben Hertoft

(1928-2017)

Af Bo Møhl

Når man mødte ham, mærkede man straks Prebens vibrerende nærvær. I hans blik lå en helt særegen blanding af anerkendelse og nysgerighed. Her var en, der lyttede og forstod på en måde, så man følte sig som hovedperson. Denne egenskab betød ikke, at Preben manglede kant eller temperament. Men det var varmen, humoren, respekten og accepten, der umiddelbart strømmede en i møde.

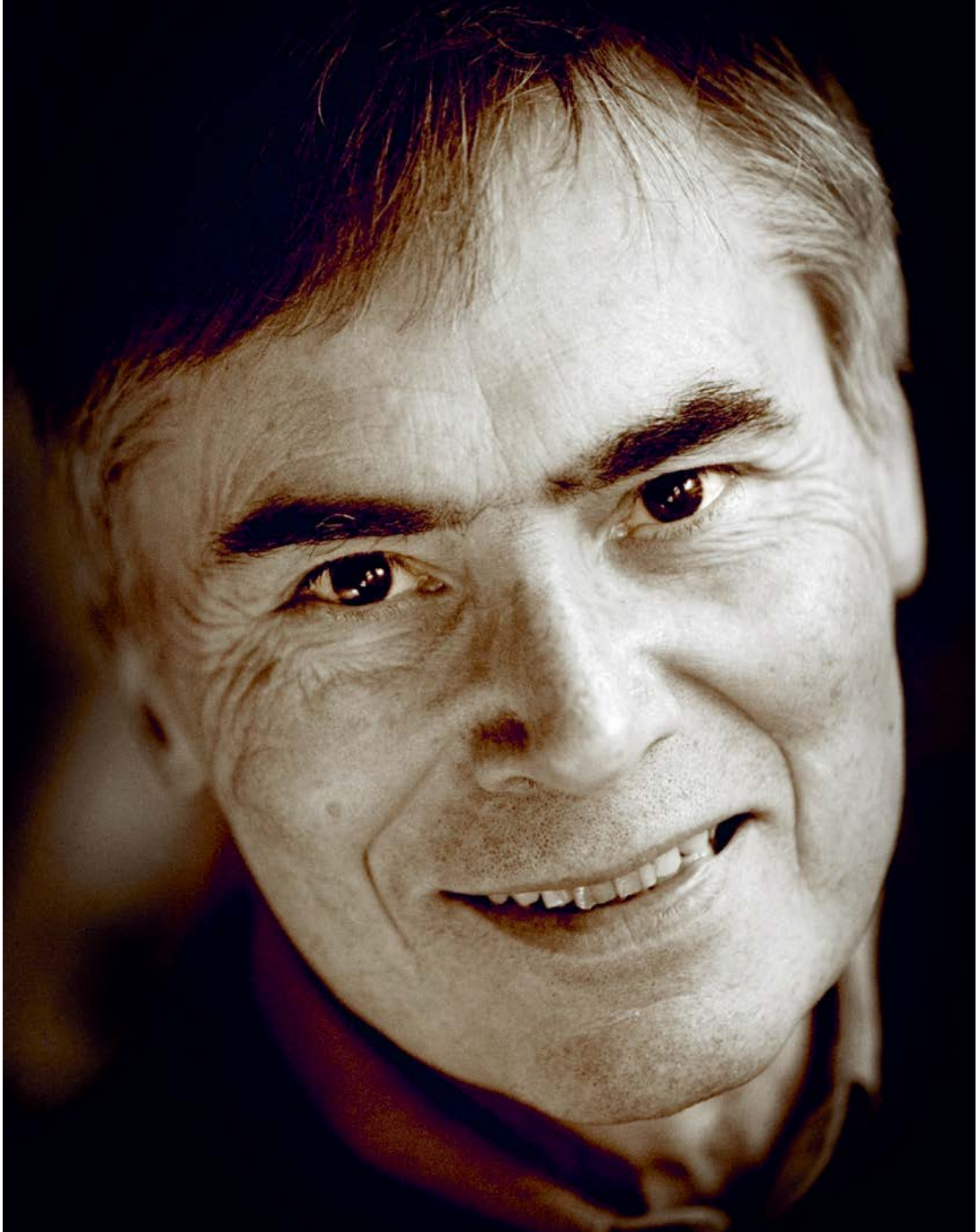
I modsætning til sine psykiaterkollegaer på Rigshospitalet gik Preben aldrig med kittel. Det er ikke nødvendigt på en psykiatrisk afdeling, og enhver form for markering af privilegier, magt eller distance var ham inderligt imod. En dag skulle han forlade et lukket afsnit og forsøgte at komme ud ad døren sammen med en ung, nyansat læge. Hun afviste ham venligt, men bestemt og smilede overbærende, da han protesterede med et »Jamen, jeg er jo overlæge her på afdelingen«. »Det kan enhver komme og sige«, lød svaret, da døren smækkede i for næsen af Preben. Han kunne ikke lade være med at more sig over episoden, og karakteristisk for ham reflekterede han straks over, hvor privilegeret han var i sammenligning med de patienter, der ikke var i en tilstand, hvor de selv kunne bestemme.

Som adoptivbarn havde han et klart blik for, hvordan det kunne være gået ham, hvis ikke

forsynet havde spillet ham i favnen først på »Mutti« og senere på Nanna, som han var gift med i mere end 60 år.

Preben besad en enorm ydmyghed over for andre, hvilket blandt andet viste sig ved en stor tolerance over for mennesker, der ikke inkarnerede »normaliteten«. Han udlevede i praksis den tyske forfatter Rainer Maria Rilkes formulering fra romanen »Malte Laurids Brigges optegnelser«, som han i øvrigt brugte som motto i sin disputats: »Er det muligt, at man siger 'kvinderne', 'børnene', 'drengene' og ikke aner (trods al dannelse ikke aner), at disse ord længst intet flertal har, men kun utallige ental?«. For Preben gav det ikke meget mening at tale om fx »transvestitter«, »ekshibitionister«, »pædofile« eller andre af de kategorier, som bruges i psykiatrien. Han ville forstå *mennesket bag*.

Et opgør med etablerede procedurer skete en dag, da Preben var eneste overlæge på en middagskonference, hvor der skulle tages stilling til, hvordan man skulle fordele patienter på de mands- og kvindeafsnit, man havde dengang. Da kabalen ikke kunne gå op, besluttede Preben at flytte nogle mænd ind på kvindeafsnittet frem for at tilbyde dem en gangplads. Det forløb uden problemer, og siden har man ikke haft kønsdifferentierede afsnit på Rigshospitalets afdeling O.

Preben Hertoft interesserede sig ikke for patienter, men for mennesket bag diagnosen (Polfoto).

” *I hans blik lå en helt særegen blanding af anerkendelse og nysgerrighed. Her var en, der lyttede og forstod på en måde, så man følte sig som hovedperson.*

I 1976 dannede Preben Samlivsgruppen, hvor læger, psykologer og socialrådgivere på afdelingen tilbød behandling til mennesker med seksuelle dysfunktioner. Gruppen mødtes en aften om måneden til fællesspisning, undervisning og supervision, og disse møder var præget af den kvalitet og æstetik, som altid omgav Preben. Han formåede at skabe et frirum i den indimellem anstrengt selvhøjtidelige kultur, der herskede på afdelingen, men uden at gå på kompromis med hverken de akademiske fordringer eller fagligheden, der også kom til at præge Rigshospitalets sexologiske klinik, hvor han blev overlæge efter oprettelsen i 1986. Preben samlede mennesker omkring sig og kunne skabe kultur.

Der var højt til loftet, hvor han færdedes, selvom han ofte mindede os om, at »man skal kunne gå på jorden«. Han havde udpræget sans for det konkrete og nærværende og nød at være med i »familien« på Sexologisk Klinik, hvor han helt naturligt sad for bordenden.

En demenssygdom ændrede Preben i hans sidste tid, men han kunne kende os og havde i glimt sit gamle skarpe blik og sin humor, skønt der blev længere og længere imellem. Nogle uger før sin død sagde han i en smertelig afsked med sig selv: »Jeg eksisterer ikke mere«. Men han eksisterer i vores indre og har fortsat

en særlig position i international sexologi som Nordens første sexologiprofessor. Preben har ikke blot åbnet døre. Han har også flyttet mure og grænser.

.....
Professor, cand.psych. et mag.

Bo Møhl

Charlottenlund